

LUNDS
UNIVERSITET

Statsvetenskapliga institutionen

STVA23

B-Uppsats i statsvetenskap på fortsättningsnivå

Vårterminen 2023

O gamla klang och demokrati

Ett djupdyk i en studentnations demokratiska förhållningssätt.

Författare:

Sofia Johansson

Oskar Jonson

Handledare:

Daniel Gustafsson

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	O gamla klang och demokrati – Ett djupdyk i en studentnations demokratiska förhållningssätt.
Kurs:	STVA23: Statsvetenskaplig fortsättningskurs
Författare:	Sofia Johansson, Oskar Jonson
Handledare:	Daniel Gustafsson
Nyckelord:	Demokrati, föreningsdemokrati, Robert Dahl, effektivt deltagande, lika rösträtt, kontroll över dagordningen, upplyst förståelse, inkludering, studentnationer.
Syfte:	Syftet med uppsatsen är att studera studentnationernas demokratiska förhållningssätt. Då det tidigare inte har genomförts så mycket forskning på detta område hoppas vi att denna uppsats kan erbjuda en teoretisk grund att stå på i framtida forskningssammanhang.
Metod:	Studien har genomförts som en hermeneutisk klassificerings-analytisk fallstudie. Genom denna metod har vi haft möjlighet att fokusera på vad innehållet i materialet faktiskt betyder och på djup detaljnivå genom att bara studera en nation.
Teoretiska perspektiv:	Studien utgår helt och hållet från Robert Dahls kriterier om en demokratisk process. Teorin har underlättat tolkningen av innehållet i dokumenten och möjliggjort en klassificering utifrån idealvärdena.
Empiri:	Det empiriska materialet har samlats in genom en genomgång i nationens protokollarkiv. Den empiriska omfattningen är stor och utgår från över hundra årsmötes- och styrelsemötesprotokoll. Utöver det har även nationens stadgar och policyer behandlats.
Resultat:	Studien har lyckats konkretisera nationens ageranden utifrån givna demokratikriterier. Underlag för framtida forskning finns med denna uppsats som klassificerande utgångspunkt. Studien har även närmat sig tänkbara orsaker till dessa ageranden.

Abstract

Title:	O Gamla Klang och Demokrati - A Deep Dive Into The Democratic Approach in a Student Association
Course:	STVA23: Statsvetenskaplig fortsättningskurs
Author:	Sofia Johansson, Oskar Jonson
Advisor:	Daniel Gustafsson
Keywords:	Democracy, association democracy, effective participation, voting equality, control of the agenda, enlightened understanding, inclusion, student associations.
Purpose:	This essay aims to scrutinize the democratic approach of student associations. There are not many previous research that has been completed regarding the subject. We therefore hope to offer a theoretical foundation to use for future studies and research.
Methodology:	This study was conducted as a case study with a hermeneutic classifying analysis. Through this method we were able to focus on what the contents of the material used actually means. By only studying one nation we were also able to really study the finer details of the democratic process.
Theoretical perspectives:	The theoretical perspectives in this essay is entirely based on Robert Dahl's criterion on a democratic process. This chosen theoretical perspective has allowed the interpretation of the content in the analyzed documents and allowed a classification derived from the criterion which Dahl presents.
Empirical foundation:	The empirical material has been collected through the student associations archive. The scope of the empirical collection is extensive and is based on over a hundred annual and board meetings protocols. Furthermore, the students associations statutes and policies have been addressed as well.
Results:	The conducted research was able to identify and concretize the actions of the nation given the presented criterion on a democratic process. This allows for future research on the subject by giving a theoretical foundation to rely on when studying democracy in student associations.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till nationen vi undersökte. Tack för all hjälp med material. Tack för alla svar på våra frågor. Tack för att vi fick låna ett rum. Tack för kaffet. Vi vill dessutom rikta ett mycket stort tack till vår handledare Daniel Gustafsson för inspirerande diskussioner, relevant tillika behövlig kritik och för att han alltid trodde på oss.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Abstract	2
Förord	3
Innehållsförteckning	4
1. Bakgrund	5
2. Inledning	6
3. Syfte och frågeställning	8
4. Vetenskaplig relevans	9
5. Teori	10
6. Metod	13
6.1 Metod	13
6.2 Material	14
6.3 Avgränsning	15
6.4 Operationalisering	15
6.5 Analysschema	16
7. Analys	17
<i>Effektivt deltagande</i>	<i>17</i>
<i>Lika rösträtt</i>	<i>18</i>
<i>Upplyst förståelse</i>	<i>18</i>
<i>Kontroll över dagordningen</i>	<i>19</i>
<i>Inkludering</i>	<i>20</i>
8. Resultat	21
9. Diskussion	21
9.1 Reflektion	21
9.2 Värdekonflikter	22
9.3 En kritisk diskussion om studien	24
10. Slutsats och vidare forskning	25
11. Referenser	26

1. Bakgrund

För många av Lunds universitets studenter är studentnationerna en självklar del av vardagen. Det är där de äter lunch mellan föreläsningarna, utforskar Skånes djur och natur på dagsutflykter, konsumerar dryck av olika varianter på nationernas pubar och dansar på kvällarna, för att ge några exempel på nationernas verksamhet. Nationerna erbjuder även bostäder och agerar hyresvärd åt en stor del av universitetets studenter. Enligt terminräkningsföreningen är idag 26 838 personer medlem vid någon studentnation i Lund (Terminräkningsföreningen, 2023). Av universitetets 45 000 studenter är alltså knappt 60% i någon form anslutna till en studentnation. En ungefärlig beräkning resulterar alltså i en medlemsomsättning på omkring 100 000 studenter under en tioårsperiod. Att relevant räkna antal studenter är inte så enkelt som att räkna samtliga registrerade vid universitetet. Många studerar på halvtid, distans, vid campus Helsingborg eller helt enkelt bara är registrerade men inte faktiskt studerar vid tillfället. Den verkliga andelen nationsanslutna studenter i relation till faktiskt aktiva studenter är därmed svår att fastställa.

2. Inledning

Föreningar har en framträdande roll i civilsamhället och deras variation når inga gränser. Det finns schackklubbar, idrottsföreningar, kulturföreningar, elevråd och många fler. Studerandet av föreningsdemokrati är spännande och relevant men då urvalet av olika föreningstyper är väldigt brett kräver det att göra specifika urval. Studentnationer är exempel på föreningar med hög anslutningsgrad, omfattande verksamhet och tydligt reglerade organisationsformer. Då studentnationerna utgör en så stor del av studielivet i Lund borde det rimligtvis finnas ett intresse hos flera organisationsvetare, nationalekonomer, sociologer, genusvetare, jurister och inte minst statsvetare att studera deras arbetssätt och processer. Trots deras framträdande roll i studielivet har det inte gjorts särskilt många forskningsstudier på nationernas verksamhet och arbete.

I egenskap av att båda vi är studenter i Lund, medlemmar i en studentnation och statsvetare med ett brinnande intresse för demokratibegreppet ser vi studentnationerna som ett mycket intressant område att studera demokratiförhållanden. Det är allmänt vedertaget att organisationer ska agera demokratiskt. Det finns nog därmed inte en enda studentförening i Lund vars stadgar ej innehåller begreppet demokrati. I vardagligt tal pratas det även mycket om demokrati. Kritik kan föras mot en förenings agerande som "odemokratiskt". Vidare kan begreppet demokrati användas för att argumentera för ett visst arbetssätt. I dessa fall fungerar demokrati som ett värdeord snarare än en process och ett fenomen.

Med tanke på demokratins status i dagens samhälle, vårt intresse för begreppet och nationernas egna klassificering som "demokratiska föreningar" anser vi att det är hög tid att detta testas i praktiken.

Denna studie går i detalj in på en studentnation vid Lunds universitet och intresserar sig för hur aktörer på nationen förhåller sig till olika ideal om hur en demokrati ska utformas. Den intresserar sig även för hur dessa aktörer väljer att prioritera olika val och hur dessa val i sin tur kan tolkas ur demokratiska perspektiv. Studien har ej för avsikt att ta ställning till vilket förhållningssätt som är bäst. Studien har heller inte för avsikt att med vare sig resultat eller diskussion användas som ett

verktyg för argumentation om just den här studentnationen i fråga. För att fokuset helt och hållet ska ligga på aktörernas faktiska ageranden och studentnationen som fenomen kommer ingenting som kan användas för att identifiera nationen att finnas med i texten.

Det skall göras tydligt att erfarenheten om studentnationer som fenomen kan vara tämligen begränsat till personer med koppling till dessa institutioner. Så långt det går kommer studien därför att försöka behandla nationerna som vilken förening som helst. Detta ger läsare med mindre kunskaper om nationer större möjlighet att förstå. Det öppnar förhoppningsvis också upp ett intresse för forskare vid andra platser än Lunds universitet att göra ett eget försök att studera demokratiprocesserna på andra föreningar. För att innehållet i texten ska vara så enkel som möjligt att följa vill vi först och främst redogöra lite för vad en studentnation är.

Nation som koncept

En studentnation är en studentförening. Syftet med nationerna är att erbjuda sina medlemmar fritidsaktiviteter och mötesplatser. De finns också till för att underlätta sina medlemmars tillvaro i studentlivet genom att erbjuda olika former av studiestöd och boende. Det finns mer att lära om studentnationer än bara detta. För framtida forsknings skull och för läsare vars kunskap om studentnationer endast består av det som skrivits i denna uppsats är bara en sak viktig att ha i åtanke: en studentnation skiljer sig i praktiken inte särskilt mycket från vanliga studentföreningar tvärs över landet.

Det som skiljer nationerna från de flesta andra studentföreningar är dess form och struktur. Om det läsaren behagar kan detta jämföras med "statsskick". Nationens styre består av tre organ: *Inspektoratet*, *Seniorskollegiet* och *Kuratelet/Quratele*¹. Inspektoratet förekommer endast precis här i uppsatsen och behöver därför inte definieras. Seniorskollegiet och Kuratel/Quratelet förekommer flera gånger och fordrar därmed att klargöras. Seniorskollegiet kan jämföras med Sveriges riksdag och har ett övergripande, långsiktigt ansvar för nationens ekonomi och förvaltning samt dess policyer och stadgar. Nationsstyrelsen är ett annat namn för Seniorskollegiet och kan förekomma i

¹ Kuratel/Quratelet har olika stavningar från nation till nation. För att undvika indikatorer på vilken nation som studeras kommer båda stavelserna användas genom hela uppsatsen.

språkligt variationssyfte. Kuratelet/Quratelet kan jämföras med Sveriges regering och har ett operativt ansvar. Kuratelet/Quratelet arbetsleder nationens aktiva medlemmar (jämför med anställda). Kuratelet/Quratelet ansvarar också för att policyer och stadgar följs. Seniorskollegiet består av seniorsledamöter, så kallade seniors; Inspektoratet och Kuratelet/Quratelet. Ordinarie medlemmar i Seniorskollegiet som inte är Kuratel/Quratelet väljs in på en period om fyra terminer, det vill säga två år. Kuratelet/Quratelet sitter på en mandatperiod om ett år.

3. Syfte och frågeställning

Nationen utger sig för att vara demokratisk i stadgarna men det problematiska med begreppen “demokratisk” och “demokrati” är att de är abstrakta och mångfacetterade. Syftet med denna undersökning är att hitta förståelse kring denna föreningstyp och dess demokratiska process då det oss veterligen inte tidigare har genomförts en liknande studie. Detta görs genom Robert Dahls demokratiteori där vi applicerar de demokratikriterier på nationens praktiska arbete. Denna typ av studie bidrar därmed till forskning kring arbetssätt inom medlemsägda föreningar och arbetssätt i relation till den demokratiska processen. Resultatet kan användas för vidare forskning angående nationer eller liknande föreningar för fortsatt demokratisk utveckling, upptäckandet av beteendemönster angående demokratiska arbetssätt hos föreningar eller olika typer av jämförande studier.

I enlighet med Lunds universitet följer vi riktlinjer för behandling av personuppgifter i examensarbeten vid Samhällsvetenskapliga fakulteten för att undvika risken av direkt och indirekt identifikation (Lunds universitet, 2023).

Med bakgrund och syfte fastställt lyder vår frågeställning:

Hur förhåller sig nationers processer till de idealevärden som finns om en demokratisk process?

4. Vetenskaplig relevans

Robert Dahl är en erkänd statsvetare och professor och har bidragit mycket till forskningen inom demokrati. Hans idéer har applicerats på flera forskningsområden i relation till demokrati och demokratiska dilemman såsom internationella relationer och organisationer, populism och ekonomi för att nämna några få. Forskning om studentnationer, både i Lund och Uppsala, finns i viss utsträckning. Bland annat finns det data om olika policyer som nationerna behandlar, kulturen inom nationerna, arbetsmiljö men även, dock till en mindre utsträckning, olika typer av undersökningar med demokrati som huvudfokus. Det finns dock ingen forskning som har studerat och operationaliserat demokratin på nationen ur Dahls demokratimodell. Denna studie bidrar således med nytt material till området och kommer att finnas tillgänglig som underlag för framtida studier.

5. Teori

Som tidigare fastställt är demokratibegreppet ett krångligt begrepp att använda sig av. Samtidigt är begreppet demokrati ett väldigt användbart begrepp för att beskriva en organisationskultur som väldigt många människor anser vara önskvärd. Den grundläggande konceptualiseringen av demokrati är den klassiska syntetiseringen av de grekiska orden “demos” och “kratos” – “folket” och “styre”. I praktiken fungerar denna förklaring väl som en minnesformulering men vid försök till djupare förståelse väcker definitionen fler frågor än det ger svar.

Det finns flera demokratiteorier med filosofisk grund och lika många teorier som bygger på mer konkreta gärningar och juridiska riktlinjer. Definitionen av demokrati och vad som kännetecknar en demokrati kan därmed skilja sig mellan personer ur olika tankeskolor. En framstående demokratiteori som framförallt berör demokratins praktiska genomförande är Robert Dahls teori om en demokratisk process. Vi anser att teorin är en väldigt bra grund för att begripa demokrati då den är tydligt formulerad och relativt enkel att förstå. Teorin är också framstående i dagens statsvetenskapliga demokratianalyser och besitter därmed en stark relevans för denna studie.

Dahl menar att demokrati har minst 10 fördelar jämfört med andra typer av icke-demokratiska styren, bland annat generell frihet, politisk jämlikhet, att den är fredssökande samt att demokrati genererar välstånd (Democracy 2020, sid 45). Dahl tydliggör dock att demokratiska styren inte är en garanti på ett felfritt samhälle där alla individer är lyckliga, fredliga och lever gott. Anledningen till detta är att de faller kort i sina ideal. Dahl fortsätter dock att hävda att demokratier är mer önskvärda än något annat styre eftersom det uppmanar till positiva egenskaper som till exempel moraliskt ansvar, rätten till individens egna intressen och friheter. Demokratiska styren hamnar inte i konflikt med varandra och är mer välmående. Dessutom hindrar demokrati autokrati (Dahl 2020, sid 60). Dahls teori handlar sammanfattningsvis om varför just demokrati som styre är mer önskvärdt och hur en legitim demokrati bör se ut.

Demokratiteorin Dahl presenterar bygger på fem kriterier: Effektivt deltagande, lika rösträtt, upplyst förståelse, kontroll över dagordningen och slutligen inkludering. När dessa kriterier

uppfylls menar Dahl att en legitim demokrati och ett demokratiskt styre har formats. Följaktligen kommer en presentation av dessa fem kriterier samt en kortare tolkning.

Direktcitrat från Robert Dahls *On Democracy* beskriver kriterierna i punktform på detta vis:

- *Effective participation. Before a policy is adopted by the association, all the members must have equal and effective opportunities for making their views known to the other members as to what the policy should be.*
- *Voting equality. When the moment arrives at which the decision about policy will finally be made, every member must have an equal and effective opportunity to vote, and all votes must be counted as equal.*
- *Enlightened understanding. Within reasonable limits as to time, each member must have equal and effective opportunities for learning about the relevant alternative policies and their likely consequences.*
- *Control of the agenda. The members must have the exclusive opportunity to decide how and, if they choose, what matters are to be placed on the agenda. Thus the democratic process required by the three preceding criteria is never closed. The policies of the association are always open to change by the members, if they so choose.*
- *Inclusion of adults. All, or at any rate most, adult permanent residents should have the full rights of citizens that are implied by the first four criteria. (Dahl 2020, sid 37-38)*

Effektivt deltagande

Deltagare i associationen måste ha samma rätt till att göra sina åsikter uppmärksammade. Om vissa deltagare har bättre möjlighet till detta är sannolikheten större att det är deras förslag som kommer att bli antagna. Ett annat fall kan vara att ett fåtal försöker förhindra diskussion om förslag till agendan på olika sätt vilket i sin tur leder till att agendan styrs av en minoritet i associationen. (Dahl 2020, sid 39).

Lika rösträtt

Alla röster ska vara lika värda. Om rösterna räknas olika, att en person har mer än en röst eller att en röst är mer betydelsefull, är det omöjligt att anse att alla deltagare i associationen är politiska jämlikar (Dahl 2020, sid 39).

Upplyst förståelse

Genom att se till de första två kriterierna så måste vi anta att deltagarna har tillhandahållits samma möjlighet till information och förståelse angående det som kommer att tas upp på agendan. Detta görs genom frågor, diskussion och överläggning (Dahl 2020, sid 39).

Kontroll över dagordningen

Kriteriet innebär att alla deltagare ska ha rätt att bestämma vad som ska placeras på agendan. Kriteriet är skapat för att bl.a förhindra en intresseskapande agenda som är till fördel för vissa av deltagarna. Kontroll över dagordningen ska alltså vara till för alla i den demokratiska associationen (Dahl 2020, sid 40).

Inkludering

Alla fyra tidigare kriterier ska vara uppfyllda vilket då resulterar i att alla deltagare kommer att vara politiska jämlikar och således kunna styra associationen på ett demokratiskt sätt (Dahl 2020, sid 40).

Motivering av teori

Många teorier inom statsvetenskap skapas för att appliceras på stater och länder i olika kontexter vilket den här undersökningen inte går ut på. Vi valde Dahls demokratiteori eftersom den är användbar på demokrati i sig som en fristående process. Vi valde inte heller en organisationsteori/ organisationsmodell eftersom det just är de demokratiska elementen vi vill analysera. Organisationer och/eller föreningar hävdar ofta att de är demokratiska, men demokrati som begrepp är abstrakt och subjektivt vilket försvårar att analysera. Dahls teori belyser flera element än en grundläggande röstprincip där det är en röst per person vid regelbundna val. Detta gör att vi kan göra en mer djupgående analys.

Ytterligare en anledning till varför vi valde Dahls demokratiteori är för teorins uppbyggnad. Dahl har använt sig av kriterier med förklaringar för att tydliggöra begreppet "demokrati". Således har Dahl redan gjort en typ av operationalisering vilket ger en bra grund att använda sig av vid analys av materialet.

Det finns problematik med Dahls teori. Det är en bred teori som kräver subjektiva tolkningar för att applicera den. Den kan således minska i objektivitet och användas godtyckligt. Det finns alltså ingen direkt objektiv sanning i teorin. Detta problem framkommer framförallt i Dahls inkluderingskriterium. Inkludering är ett subjektivt begrepp, till skillnad från exempelvis lika rösträtt där det finns en sanning i att en person har en röst. Otydligheten gällande kriteriet i den här kontexten har gjort att vi har valt att omdefiniera kriteriet så att det ska vara så objektivt som möjligt. Således är vår tolkning: att nationen behandlar möjligheten för *alla* att kunna erhålla politisk makt (styrelse, förman) är en god indikator på att nationen behandlar någon form av politisk jämlikhet. Det ska inte ses som en slutsats att det är helt jämlikt. En genusteori, en "critical race theory" eller en klassteori hade eventuellt landat i andra slutsatser. Ur enbart Robert Dahls demokratikriterier fungerar emellertid detta som en god indikator. Utan vår tolkning öppnar det upp för ytterligare godtycklighet i applicering av teorin vilket vi vill minska risken för i analysen.

6. Metod

6.1 Metod

Denna studie är en hermeneutisk klassificeringsanalytisk fallstudie. Eftersom studien grundar sig i en normativ teori om demokrati krävs det för studiens genomförande att metoden tillåter en så ovärderande applicering som möjligt. Det är emellertid svårt att påstå att studien har genomförts ur en positivistisk filosofi. Detta landar i att den mest pålitliga filosofiska hantering av datan måste härstamma från hermeneutiken. Eftersom analysen grundar sig i våra egna tolkningar är det framförallt den som ger oss rätt verktyg att ta ställning till materialet.

Studien är en fallstudie då det låter undersökningen på riktigt gå in på djupet av hur en studentnation fungerar. En studie med fler nationer hade kunnat upptäcka skillnader mellan nationerna. Detta hade dock lätt kunnat resultera i en komparativ metod och missa vad studien på allvar är ute efter att besvara. Genom att eliminera andra nationer ur ekvationen kan denna studie lägga fullt fokus på teorins koppling till materialet.

För att så effektivt som möjligt mobilisera vår teori och applicera materialet på frågeställningen har vi valt att genomföra studien klassificeringsanalytiskt. Med klassificering innebär det att vi med teorin som utgångspunkt försöker identifiera element som kopplas till teorin. Det går att argumentera för att denna studie hade kunnat göras utvärderande. Den viktiga skillnaden i analysmetoden är fokuset på vad studien faktiskt syftar till att studera. Med en utvärderande metod finns en risk att analysen kommer för nära en normativ filosofi där frågan om “hur *bör* nationen agera?” får mer betydelse till skillnad från klassificeringsmetoden som lägger mer värde i “*hur* agerar nationen?”.

Metoden har applicerats på materialet genom att med hjälp av ett analyschema studera dokumenten. Det är viktigt att förstå att analysen genomfördes med så ovärderande tankeprocesser som möjligt men då protokoll ofta skrivs med korta meningar krävde det att läsa mellan raderna för att komma fram till vad texterna faktiskt innehåller. Detta betyder att studien, trots ambitionen, i grund och botten är subjektiv. Vem som genomför studien kan därmed påverka resultatet på grund av olika erfarenheter, olika bias och olika åsikter.

6.2 Material

Vårt val av material är nationsstyrelsens, det så kallade Seniorskollegiet, sammanträdesprotokoll, nationens offentliga policyer och stadgar samt nationsmötesprotokoll. Det fysiska materialet, protokollen, fick vi tillgång till genom att fråga nationens Notarie² om tillåtelse. Nationens stadgar och policyer fick vi tillgång till via nationens webbplats. Underlaget för denna studie är omfattande och består av ungefär 90 Seniorsmötesprotokoll, 30 nationsmötesprotokoll samt nationens stadgar. En av studiens tydligaste styrkor är därmed den stora empiriska grund som studien vilar på.

² Sekreterare

6.3 Avgränsning

Denna undersökning utgår från endast en studentnation i Lund. Anledningen till varför vi valt att endast studera en nation är för att få en mer djupgående förståelse för arbetssättet och den allmänna strukturen som råder på nationen. Detta ger oss möjlighet att fokusera på just det vi undersöker utan att ta andra faktorer i beaktning som kan påverka beslutsprocesserna på en nation jämfört med en annan. Ett bredare urval av nationer hade kunnat ge undersökningen mer mandat som underlag för en förståelse för hur *alla* nationer fungerar. Eftersom denna undersökning noggrant har studerat mötesprotokoll från 2018 till 2023 hade fler undersökningsobjekt skapat en alldeles för stor arbetsbelastning för att kunna genomföra en uppsats av denna omfattning. Trots det till synes snäva valet av antal nationer uppfyller studien sitt syfte och därmed anser vi det rimligt att avgränsa materialet till styrelseprotokoll från endast en studentnation.

För att få en förståelse för hur nationen har arbetat med demokratiska frågor har vi analyserat styrelsemötesprotokoll från 2018 till 2023. Vi har valt detta tidsspänn för att få en aktuell bild av processerna och dragit gränsen 2018 för att begränsa mängden protokoll att analysera. Varje termin sammanträder styrelsen upp mot nio gånger vilket ger ungefär 18 protokoll per år. Nationsmöten, vilket motsvarar ett vanligt föreningsårsmöte både i funktion och syfte, hålls tre gånger per termin. Detta innebär att undersökningen har granskat ungefär 100 protokoll från både styrelse- och nationsmöten. Att avgränsa materialet till 2018 uppfyller då ett praktiskt syfte att underlätta för oss att noggrant gå igenom innehållet.

6.4 Operationalisering

Operationaliseringen utgår ifrån de teoretiska definitionerna ur Dahls kriterier. Analysen grundar sig i ett hermeneutiskt perspektiv ur de teoretiska definitionerna, alltså om det finns indikatorer i nationens arbetssätt som stämmer överens med Dahls kriterier. Det är viktigt att poängtera att ingen egen normativ analys kommer att göras. Analysen utgår helt och hållet från Dahls kriterier och försöker så långt det går att undvika personliga åsikter gällande vad som uppfyller eller inte uppfyller kriterierna.

Vi har noga diskuterat varje teoretisk definition av Dahl och därefter konkretiserat vad definitionerna faktiskt betyder i praktiken. Genom att göra detta har vi gett oss större möjligheter att på förhand bestämma vad vi söker efter. Detta tillåter ett mer objektivt bemötande av materialets innehåll. Då teorin i grunden är normativ och operationaliseringen är baserad på vad vi själva tycker är viktigt går det dock inte att helt och hållet gå ifrån den subjektiva problematiken.

6.5 Analysschema

Demokratikriterium	Operationella indikatorer
Effektivt deltagande	<ul style="list-style-type: none"> • Har mötet diskuterat möjlighet/utmaningar för andra att delta • Har mötet diskuterat möjligheter/utmaningar för andra att söka en styrelsepost • Vilka får komma till tals? • Vilka är på mötena?
Lika rösträtt	<ul style="list-style-type: none"> • Har en person haft fler än en röst • Har en person haft mindre än en röst • Hur har röstningen gått till (acklamation, sluten votering)
Upplyst förståelse	<ul style="list-style-type: none"> • Har möten behandlat möjlighet för icke-deltagare att ta del av information • Har innehållet publicerats för medlemmarna? • Delas information om möten?* • Vilka får information om möten*? • Var publiceras information om möten*? <p style="text-align: right;">* Kallelse, innehåll (protokoll), underlag (bilagor).</p>
Kontroll över dagordningen	<ul style="list-style-type: none"> • Har möten behandlat möjlighet/utmaningar för andra att lyfta en fråga • Hur ser dagordningen ut? • Vem sätter dagordningen?
Inkludering	<ul style="list-style-type: none"> • Finns det krav för att kunna söka en styrelsepost? • Finns det krav för att engagera sig i nationen? • Har mötet behandlat möjligheten för alla som vill kunna söka styrelsepost? • Kan man urskilja en uppenbar känsla av jämlikhet i verksamheten?

7. Analys

Genomgående är det tydligt i protokollen att demokratiska principer spelar en viktig roll inom nationens styrande processer. Vid flera tillfällen lämnar dock idealen plats åt pragmatism och funktionalitet och hamnar därmed i andra hand. Vissa kriterier behandlas med mer vikt än andra. För att tydligt analysera processerna utifrån vald teori har analysen delats in i dess fem delar och genomgång för respektive del hittas under respektive rubricering.

Effektivt deltagande

Löpande genom mötespraxis är det tydligt att nationen ser vikt i att uppfylla idealet om effektivt deltagande. Genom regelbundna Seniorskollegium och nationsmöten garanteras mötesplatser och kräver inget större engagemang för en medlem än att bara gå dit. På sättet Seniorskollegiet har behandlat olika situationer och frågor är det tydligt att den allmänna inställningen är positiv mot att upprätthålla möjligheten till effektivt deltagande. Det finns många exempel som styrker detta, bland annat hur deras mötesstruktur påverkar personer med neuropsykiatriska funktionsvariationer att delta, hur ett för noggrant protokollföringssystem hämmar mötessekreterarens möjlighet att delta, hur mötesformalia försvårar för en vanlig medlem att förstå mötesinnehållet.

Det finns också flera exempel på när nationens processer inte uppfyller Dahls kriterium om ett effektivt deltagande. I samtliga av dessa fall ställs möjligheten till effektivt deltagande för en aktör mot möjligheten till effektivt deltagande för en annan aktör i konflikt. Detta är vad man kan kalla för en värdekonflikt och Seniorskollegiet har behövt hantera dilemmat vilket oundvikligen resulterar i en filosofisk deltagandevinnare och en deltagandeförlorare. Vad som är tydligt är att Seniorskollegiet konsekvent valt den sida som förbättrar det effektiva deltagandet inom sin egna grupp, där medlemmar med mindre inflytande ofta förlorar lite av möjligheterna till sitt effektiva deltagande. Lika ofta som Seniorskollegiet ställts inför en värdekonflikt har de behövt agera pragmatiskt på bekostnad av möjligheter till effektivt deltagande. Man har då värderat aktuella förvaltningsproblem högre än de demokratiska principerna.

Lika rösträtt

Det finns mycket starka indikatorer på att idealet om lika rösträtt uppfylls. Det regleras tydligt i stadgarna att varje medlem har *en* röst var. Utöver det har Seniorskollegiet behandlat situationer där det uppstått tveksamheter kring hur inflytelserik en viss persons röst har varit med stor respekt. Det finns inte bara en nedskreven regel om lika rösträtt samt en praxis om att följa detta utan dessutom en konsekvent önskan om att fortsätta upprätthålla principen.

I syfte att analysera utifrån en teoretisk grund ska det poängteras att alla på nationen *de facto* inte har lika rösträtt i två avseenden.

Först och främst är nationen strukturerad som en partilös representativ demokrati. Medlemmarna har full möjlighet att välja ledamöter till Seniorskollegiet (vilket kan jämföras med ett parlament eller en kongress) och nationens verkställande styrelse vid namn Kuratelet/Quratelet (vilket kan jämföras med en demokratisk regering). De allra flesta beslut fattas däremot av Seniorskollegiet och Kuratelet/Quratelet vilket gör att medlemmarna *de facto* inte har lika många rösträttstillfällen som Seniorskollegiets ledamöter. Det är viktigt att tydliggöra att detta inte sticker ut i jämförelse med andra föreningar eller stater utan är ett väldigt vanligt sätt att strukturera en demokrati.

För det andra regleras situationer med lika röstetal i stadgan där respektive sammanträdes ordförande äger utslagsröst. I praktiken betyder detta att en person vid vissa tillfällen har två röster. Utifrån Dahls ideal innebär denna funktion att nationens medlemmar inte har lika rösträtt. Återigen är detta ingenting ovanligt och grundar sig i ett dilemma om demokrati mot funktionalitet. Det krävs också att röstetalen blir precis lika vilket absolut kan förekomma men förmodligen är relativt ovanligt.

Upplyst förståelse

Med tanke på nationens representativa natur landar mycket av information och kunskap i just det organ som behandlar nationens förvaltning. För att uppfylla idealet om upplyst förståelse kräver det mer aktivt agerande från Seniorskollegiet för att nationens vanliga medlemmar ska kunna ta informerade beslut eller bilda en egen opinion. I fallet med denna nation kan vi se en vilja av att all

information ska finnas till medlemmarnas förfogande om de så önskar. Det regleras bland annat i stadgarna att medlemmar får gå till nationens kontor och begära ut protokoll från Seniorsmötena. Det diskuteras vid flera tillfällen om att utöka medlemmarnas möjlighet att ta del av protokollen.

Det går dock i materialet att urskilja en balansgång mellan att å ena sidan möjliggöra för medlemmarna att ta del av den aktuella diskursen samtidigt som man är väldigt selektiv med vad som kommuniceras ut. Med tanke på att de vanliga medlemmarna inte deltar på sammanträden i närheten av samma utsträckning som Seniorskollegiet kräver det mer av Seniorskollegiet för att tillfredsställande agera utifrån kriteriet om upplyst förståelse. Framförallt kan ett Seniorskollegium behandla upp mot tio framstående projekt eller sakfrågor under ett möte men endast välja att kommunicera ut två av dessa till medlemmarna. Det väcker frågan om Seniorskollegiet verkligen vill underlätta för upplyst förståelse eller helst hålla innehållet för sig själva.

Kontroll över dagordningen

I detta fall tycks makten över agendan tydligt ligga i nationens styrande händer, åtminstone om man ser till det praktiska agerandet. Det finns mycket som talar för en jämlik kontroll över dagordningen sett till möteskallelser och styrdokument. I praktiken är det i stort sett bara Seniorskollegiet som har bestämt vilka frågor som ska behandlas och vad som är viktigt. Det går emellertid inte att se ett tydligt mönster på att Seniorskollegiet aktivt försöker stärka sin egen makt. Tvärtom finns det mycket som tyder på att Seniorskollegiet önskar mer deltagande från sina medlemmar bland annat genom möteskallelser, guider och mallar för inskick till Seniorsmöten.

I de allra flesta fallen går det att förstå varför Seniorskollegierna har valt att agera som de gjort. Kontrollen över dagordningen har många gånger stått i vägen för förvaltningsfrågor eller rent av i konflikt med andra demokrativärden. Det är däremot mycket intressant när Seniorskollegiet diskuterar kontroversiella planer som att revidera nationens stadgar utan en motivering med stöd i förvaltningsutmaningar eller demokratidilemman. Det verkar då som att Seniorskollegiet vill ändra lite i stadgan för att de *kan*. Inte nog med att Seniorskollegiet i stort sett har monopol på dagordningsinnehållet så är de inte rädda för att diskutera att använda denna makt.

Det framgår i materialet att Seniorskollegiet vid tillfällen då de har utnyttjat sin makt över agendan uttryckt missnöje över dessa ageranden. Ett citat efter ett demokratiskt tveksamt beslut är ett exempel på denna självkritik:

[Nationens] Seniorskollegium beslutar att fyllnadsvälja [en person] och [en annan person] till valberedningsledamöter fram till och med [datum]. Protokollsanteckning: [en Seniorsledamot] lämnar följande protokollsanteckning: Det bör ej bli praxis att Seniorskollegiet väljer valberedningsledamöter utanför valberedningsprocessen.

Inkludering

Först och främst reglerar stadgan vem som kan bli medlem på nationen. Förutom att du måste vara student i Lund finns inga hinder för att bli medlem på nationen. I jämförelse med ett lands medborgarskap är det lättare att bli en del av denna nations "folk" än de flesta länder i världen. För att kunna väljas till en post inom Seniorskollegiet krävs det att man har varit medlem i nationen under två terminer. För att kunna väljas till Kurator/Quator måste personen ha fyllt 20 år. Dessa krav behöver inte ses som kontroversiella. Seniorskollegiet behandlar nationens långsiktiga förvaltning och har full kontroll över nationens budget. Att nationen vill ha en nationsstyrelse med medlemmar som känner nationen är inte förvånande. Att Kuratorn/Quatorn måste vara minst 20 år gammal beror med största sannolikhet på alkohollagen då Kuratorn/Quatorn är ytterst ansvarig över nationens alkoholhantering.

Nationen är mån om att processerna ska präglas av ett inkluderande klimat och att risker för eller tecken på demokratisk diskriminering tas på allvar. Gällande vilka som har möjlighet att söka en del av styret eller engagera sig på nationen går det inte att se några indikatorer på oinkluderande regler eller krav. Det går heller inte att identifiera någon inställning som uttrycks gällande inkluderingsarbetet. "Kommentar om att förmannakåren uppskattar hur platt nationen är, prestigelös..." är ett citat som tydligt styrker nationens inställning till detta demokratikriterium.

8. Resultat

I samtliga kriterier har nationen varit noga med att arbeta på ett sätt som uppfyller Dahls idealvärden om en demokratisk process. Det går att urskilja i de diskussioner som har förts, beslut som har tagits och det som finns reglerat i stadgarna. I samtliga kriterier förutom "lika rösträtt" har nationen däremot vid vissa tillfällen gjort val som går i strid mot Dahls idealvärden om en demokratisk process. Dessa val har av nationsstyrelsen motiverats av pragmatiska skäl och för att underlätta nationens ekonomiska förvaltning.

Principen om lika rösträtt garanteras enligt stadgarna. Det enda noterbara är att sammanträdenas ordföranden har utslagsröst vid lika röstetal.

9. Diskussion

9.1 Reflektion

Genomgående kan man på nationen se starka demokratiska traditioner, om man utgår från Dahl och det framgår tydligt att Seniorskollegiet tar dessa frågor på stort allvar i sitt styrelsearbete. I många av diskussionerna som förs tas de demokratiska effekterna i beaktning när Seniorskollegiet värderar för- och nackdelar med olika beslut. Seniorskollegiet har även genomgående varit noga med att de demokratiska processerna ska vara just demokratiska när de förs vilket tydligt går att läsa av när de diskuterar hur mötena ska genomföras och protokollföras. Det går att tidigt i en diskussion fastställa att en kritiker som anser att de demokratiska idealen är viktiga att följa generellt kan uppskatta nationens arbetssätt och se det som demokratiskt.

Likt alla studerade demokratiska organ runt om i världen står nationen emellertid inte utan några utmaningar. Vid flera tillfällen ställs nationen inför demokratiska dilemman. Dessa dilemman uppstår när ett odemokratiskt utropstecken uppdagar sig vars föreslagna lösning orsakar ett annat demokratiskt frågetecken. Dessa dilemman kan kategoriseras i två olika typer. Den första typen kallar vi värdekonflikt och uppstår när två demokratikriterier hamnar i konflikt med varandra. Vid dessa tillfällen har nationen agerat till förmån för ett av värdena och på bekostnad av ett annat. Den

andra typen kallar vi pragmatiska dilemman och uppstår när ett eller flera demokratikriterium står i vägen för nationen att handla effektivt. Oftast beror dessa konflikter på någon form av kris och nationen har då agerat i förmån för effektivitet eller trygg förvaltning på bekostnad av ett eller flera demokratikriterium.

9.2 Värdekonflikter

Ett bra exempel på en värdekonflikt som diskuteras flitigt är att öka Notariens³ möjlighet att delta på Seniorskollegierna på bekostnad av medlemmarnas möjlighet att sätta sig in i vad för frågor som behandlas av nationen, genom att förändra rutinerna kring protokollförning. De argument som lyfts är tydligt förankrade i Dahls modell samt vår operationalisering av det. Oro lyfts kring det nya protokollsystemets påverkan på den information som medlemmar kan ta del av eftersom innehållet blir mycket mindre djupgående i diskussionernas stoff. Å andra sidan uttrycker Seniorskollegiet att det i deras mening inte ska tas för givet att en av nationens demokratiskt valda representanter inte har samma möjlighet att delta under möten.

Vid andra tillfällen ställdes nationens beslutsfattare inför kriser som krävde att antingen upprätthålla de demokratiska principerna för att inte ta långsiktig ekonomisk eller annan förvaltningsrelaterad skada. Ett tydligt exempel på detta är hur nationen behandlat diskussionerna om ökat inflytande i valprocessen. Helt och hållet med Dahls ideal som utgångspunkt är detta en väg in i en problematisk relation rörande inkludering. Däremot är det viktigt att poängtera vad som orsakade dessa odemokratiska ageranden. En studentnation utan engagerade medlemmar kan inte genomföra sin verksamhet. En nation som inte kan genomföra sin verksamhet kommer till slut att dö ut då det inte finns resurser att finansiera sina lokaler och därmed basen för sin verksamhet. Att gå emot stadgarna och förbi valberedningen har möjliggjort för nationen att behålla en trygghet i verksamheten.

En annan konflikt som nationen vid flera gånger bemött är alla medlemmars möjlighet att tala fritt och om vad de själva vill under nationsmöten i strid med nationsmötenas pragmatiska genomförande. Ett återkommande tema är att nationsmötenas ordföranden ber mötesdeltagare

³ Notarie är förutom sina andra kulturella ansvarsområden nationernas motsvarighet till sekreterare.

under nationsmöten att ställa vad som enligt mötesordförande är relevanta frågor. För många är det självklart varför detta lyfts. Ett nationsmöte med trams och irrelevanta kommentarer riskerar att dra ut väldigt mycket på tiden. Jobbiga och långa nationsmöten har i sig en effekt på demokratin då det avskräcker medlemmar från att delta. Däremot är det anmärkningsvärt när en person med politisk makt säger åt medlemmar vad de får och inte får säga. Vad som är relevanta frågor är i grund och botten subjektivt vilket orsakar ett principiellt problem när en makthavare bestämmer vad som är rätt eller fel.

Det är viktigt att poängtera att denna uppsats inte har för avsikt att påstå vilka av dessa val som var rätt eller fel. Om stadgarna markerar att nationen ska agera demokratiskt har varje Seniorskollegium ett ansvar att värdera de demokratiska för- och nackdelarna med sina beslut. Det är också upp till varje medlem och kritiker att ta verkligheten i beaktning när kritik förs. Om personer på ansvarsposter kan motivera varför vissa beslut kom att fattas och har förståelse för vad dessa beslut har för konsekvenser på demokratin bör denna diskussion kunna föras mellan två vuxna människor utan animositet.

Vid ett fåtal tillfällen har nationens styrelse behandlat demokratiska tveksamheter utan en tydlig motivering kring varför man valt att förbigå den demokratiska grunden. Ett exempel lyfts i protokollen med ett förslag om stadgerevidering med argumentet att det var länge sedan en revidering genomfördes. Underlaget för denna diskussion upplyser om att senaste revideringen genomfördes två år innan underlagets författande och därinnan två år till. För denna uppsats som ej kommer värdera vad som var viktigast i ett dilemma är det däremot möjligt att markera att en stadgerevidering utan en annan motivering än att det hade känts behagligt för styrelsen att påverka nationens grundlag inte är särskilt demokratiskt. Vid sådana tillfällen ställs Seniorskollegiet inför en utmaning att effektivt motivera sitt arbete.

9.3 En kritisk diskussion om studien

Det finns självklart vissa aspekter som bör belysas och som till viss del är problematiska med studien. Val av teori går alltid att ifrågasätta. Vi valde Robert Dahls demokratiteori för att på bästa möjliga vis kunna svara på vår frågeställning. Det är självklart viktigt att ta i beaktande att en annan

typ av teori, exempelvis en kritisk teori, hade givit oss ett annat resultat. Dahls inkluderingskriterium är möjligen det mest abstrakta kriteriet eftersom begreppet "inkludering" har olika betydelse för olika individer eller grupper i samhället. Det finns således en chans där denna studie visar att inkludering är närvarande i nationen kan en kritisk teori påvisa det motsatta. Det är också därför vi har varit tydliga i operationaliseringen med ett strukturerat schema med operationella indikatorer, för att göra det enklare att förstå vad det är vi faktiskt har undersökt. Med en tydlig operationalisering ger det möjlighet till att kunna applicera kriterierna på relativt abstrakta termer som finns i Dahls teori. En positiv aspekt med Dahls teori är att det ger en grund för vad begreppet "demokrati" innebär från början och vad som krävs för att uppnå någon form av demokratisk legitimitet i ett styre, vilket också denna studie vill hänvisa till.

Nästa aspekt är att studien baseras på subjektivitet från oss som har genomfört undersökningen. Nackdelen med subjektivitet är att det finns en indirekt eller direkt partiskhet i resultaten eller svaren en studie fastställer. I denna undersökning ligger subjektiviteten främst i tolkningen av Dahls demokratikriterier. I analysen där vi applicerar materialet genom teorin finns det således en viss subjektivitet. Vi har genom tolkning bedömt när nationen uppfyller eller inte uppfyller kriterierna baserat på vår tolkning av teorin.

Ytterligare en aspekt att uppmärksamma är att studien är en fallstudie vilket gör att studien minskar i generaliserbarhet. Det finns inget material eller data som visar hur det ser ut på andra nationer gällande frågeställningen. Det ger dock möjligheten att se till de mer komplexa aspekterna vilket i sin tur kan ge en djupgående förståelse för fallet. Resultatet går därefter att använda i vidare forskning eftersom materialinsamlingen och analysen ger tillgång till mycket data.

10. Slutsats och vidare forskning

Nationen visar på ett efterföljande av de demokratiska idealvärden för en demokratisk process. Vid tillfällen då idealvärdena medvetet inte har uppnåtts eller efterföljts följer en självrannsakan och förståelse för det problematiska med situationen. Trots detta upprepas dessa odemokratiska ageranden. Varför detta sker är relativt okontroversiellt och enkelt att motivera då de nästan

uteslutande handlade om nationens långsiktiga förvaltning eller av pragmatiska skäl. Vad denna teori inte kan se är tankestrukturen bakom dessa beslut. Denna teori kan därmed inte förklara var gränsen går för när demokratin är önskvärd eller inte. Det skulle behövas en annan teori som studerar relationen mellan demokrati och praktisk funktion för att ta ställning till när nationen har gjort rätt eller fel. Vid tillfällen där det inte har funnits en god motivering räcker denna teori för ett ställningstagande om när demokratin brister.

Det är anmärkningsvärt att förhållningssättet till demokratin i nationer är så konsekvent och behandlas lika av styrelser som byts ut årligen. Då denna metod applicerats på en ganska kort tidsperiod och då Dahls demokratiteori är begränsad till några specifika indikatorer kräver framtida forskning en metod som studerar nationen på längre sikt. Den behöver också en teori som behandlar samspelet mellan människor och demokratikultur.

Denna studie ger en grund för att utveckla forskning om demokrati och demokratidilemman inom föreningslivet eller organisationer, exempelvis varför uppoffrar en organisation demokrati för pragmatik och funktionalitet? Under tiden vi gjorde vår analys kunde vi se att nationen har ett väldigt demokratisk förhållningssätt trots att den har funnit så länge. Det finns teorier som säger motsatsen som Robert Michels teori om oligarkins järnlag. Det vore intressant att genomföra en liknande studie med oligarkins järnlag som teoretisk grund.

Ytterligare en intressant utveckling av forskningsområdet vore att genomföra en jämförande fallstudie med en annan studentnation i Lund likväl som Uppsala men även en studentförening i ett annat land. Samtliga typer av studier skulle ge möjlighet att se hur en övergripande demokratisk kultur påverkar demokrati i en förening på olika nivåer.

Då föreningar har en så framträdande roll i civilsamhället är det både intressant och viktigt att göra sig införstådd i deras demokratiska arbete. För att kunna driva en förening med medlemsfokus är en god demokratisk kultur en grundförutsättning. För att föreningarnas förvaltning ska genomföras och granskas så rättvist som möjligt är det viktigt att både förstå vad för demokratiska ideal som påverkas av besluten samt varför vissa beslut kan motiveras trots att de går emot idealvärdet. Ett

djupdyk av denna undersöknings karaktär är därför viktig inte bara för den vetenskapliga relevansen utan även för upprätthållandet av bred och oberoende demokratisk kultur.

11. Referenser

trf.lu.se. (2022). *Terminsräkningsföreningen (TRF)*. [online] Available at: <https://trf.lu.se/sv/statistik-over-medlemmar> (Hämtad 19-5-2023 kl. 11:50)

Dahl, Robert A., 2021/1998. *On Democracy*. New Haven, CT: Yale University Press.